

ŞCOLA ŞI FAMILIA

FÓIĂ PENTRU PĂRINŢI ŞI ÎNVĚTĂTORI.

ESE DE DOUË ORI PE LUNA.

Redactori: Ioan Popca şi Andrei Bârseanu.

Abonamentul: Pentru Austro-
Ungaria pe an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 60 cr.;
pe $\frac{1}{4}$ an 1 fl. — Pentru România pe an
10 lei; pe $\frac{1}{2}$ an 5 lei.

Abonamentele se fac la admi-
nistratorul foit Ion Darius. În Braşov. —
Manuscrisurile se trimit unuia dintre re-
dactori tot în Braşov.

Cuprinsul: Cum să fie învăţământul religiunii? — Cum petrec unii învăţători în vacanţele de vară? — Din »Fisica pentru şcolile populare» de profesorul Dionisiu Făgărăşanu. — Sentinţe. — Bibliografie. — Diverse. — Posta redacţiunii.

Cum să fie învăţământul religiunii?

În numerii 4 şi 5 ne-am ocupat de scăderile învăţământului religios din şcolă populară, şi în urma cercetărilor noastre am ajuns la rezultatul, că

1. *Învăţământul religios dogmatic este în contra principiilor pedagogice, de ôre-ce el nu ţine seamă de pretenţiile învăţământului intuitiv, care e recunoscut ca cel mai firesc pentru crucea electă, nu consideră nici activitatea spontană spirituală a lor şi e în contradicere cu cultura generală, ce aŭ să o primăscă şcolarii în şcolile elementare, pentru a fi ôment folositori sieşi şi societăţii.*

2. *El e însă şi în contradicere cu idea creştinismului, care este religiunea spiritului şi a adevărului, religiunea iubirei şi faptelor adevărat morale, de ôre-ce nici unul din aceste scopuri înalte, stabilite de întemeietorul religiunii creştinesce, nu se pôte realiza prin un învăţământ, care în loc de spirit, propagă materie; în loc de adevăr, întunec, ipocrisie şi fariseism faşarnic; în loc de pace şi odihnă sufletească, un spirit sceptic cuprins de îndoeli; în loc de iubire neinteresată şi de armonie frăţescă, ură, vrăşmăşie şi cel mai înfricoşat fanatism religios, — rele, care toate sânt pedecile cele mai mari ale adevăratului progres, ce şcolu trebuie să'l aibă în vedere, de voesce să fie o adevărată instituţie de cultură.*

Dară nu e destul numai a nega, ci trebuie a pune ceva pozitiv în locul negaţiunii; nu e destul numai a desvali scăderile, a arăta numai: cum nu trebuie să fie învăţământul religiunii, ci credem că e de interes a arăta totdeodată:

Cum are să fie el întocmit și predat, ca printr'ênsul să se pōtă ajunge înaltul scop, ce trebuie să'l aibă în vedere.

Cum? — Răspunsul e de tot simplu, e de câte-va cuvinte, adevăc: *în mod pedagogic.*

Să ne explicăm.

Când dicem, că învățământul religiei să se predea în mod pedagogic, înțelegem, că el să fie întocmit și predat după natura copilului, avându-se în vedere: cât de dezvoltat e copilul? E el în stare să frămēnte cu mintea lui copilărească materiile, ce i se ofer ca nutremēt spiritual? Care sūnt adevărurile, ce elevul cu copilăreșca lui minte le pōte cuprinde, și în ce formă aū a i se preda aceste adevăruri?

Adevărat e, că până în zilele mai de curēnd în acest obiect *elevul* dimpreună cu puterile lui sufletesci era cu totul desconsiderat.

Nu voim să dicem, că n'ar fi fost învățătorii pētrunși de acest inconvenient pedagogic; dară n'aveau încărăū, fiind în acest obiect legați de mână și de picior, și avēnd a se conforma la predarea lui după program, după planul de învățământ și n'avēnd nici un manual, ce le-ar fi putut servi ca conductor.

De voim să șcim, cum are învățătorul a preda învățământul religiei *în mod pedagogic*, n'avem decât să urmăm și în privința acēsta lui Christos, care a fost cel mai mare pedagog.

Christos e în adevēr *învēțătorul învēțătorilor*, mai întâiū, căci viața sa întrēgă dēnsul o-a pus în serviciul Dumnezeui, în serviciul *iubirei*; al doilea, fiind-că modul sēu de a învăța pe alții a fost cel mai excelent, astfel că pentru tōte timpurile el pōte servi tuturor pedagogilor ca model.

Pretutindenți Christos observă legile didactice *dela ușor la mai greū, dela aprōpe la mai departe, dela cunoscut la necunoscut*. Pretutindenți modul predarei lui e atât de simplu, că fie-ce copil îl înțelege, și totdeodată atât de sublim, că cei mai învățați ai tuturor timpurilor nu se pot minuna de ajuns de *adevărurile cele mari*, ce dēnsul a știut să le îmbrace în forme atât de simple, atât de inteligibile.

Pretutindenți el se orientēză după stadiul dezvoltării spirituale a acelora, cătră cari vorbește.

De grăesce cătră *popor*, el vorbește despre criniș câmpului, despre vrăbiile de pe coperișe, despre vița de vie, despre smochini, despre pesci, despre țeranul, care aruncă semințe în țarină, despre grăuntele de mușdar, despre perii capului ș. a., — de vorbește însă cătră *cărțurari și farisei*, îi întreabă: Cum stă scris în *lege*?

Acesta este fact pedagogic, acésta e adevărată înțelepciune pedagogică, o înțelepciune, a cărei neobservare e numai spre rușinea învățatorului și spre nenorocirea școlei.

Iu clișul acesta avem să procedem și noi la predarea materialului religios, urmând exemplul lui Christos: *dela ușor la mai greă, delu aprópe lo mai departe, dela cunoscut la necunoscut*, pretutindeni căutând a ne folosi de o limbă simplă, ce elevii o pot înțelege cu ușurință.

La întrebarea: *Ce să-i învățăm pe elevi?* — răspunsul e de asemenea ușor: *Să-i învățăm, ce a învățat Christos*, pretutindeni căutând a scóte din fântâna înțelepciunii și din isvorul nesecat al faptelor lui mântuitoare.

Să-i învățăm, ce le limpedesce vederile sufletului lor și-i face să înțelegă și să cuprindă adevărurile religioșe-morale.

Să-i învățăm, ce pătrunde inimile lor de iubire și jertfire pentru adevăr și virtute.

Să-i învățăm, ce le prepară mângăere în nenorocirile sorții și tãrie și barbãtie în valurile furtunóse ale vieții.

Să-i învățăm, ce le desfãtécã sufletul, îi face fericiți și-i ridică tot mai sus pe treptele adevăratei culturii omenescei, făcându-i folositori sieși și societãții omenescei.

Tóte aceste adevăruri avem a le preda în o limbă simplă și, în cât se póte, ilustrate prin exemple vrednice de imitat despre ómeni, cari s'aũ deosebit prin virtușile lor religioșe morale, pentru-cã e un adevăr netãgãduit, că exemplele aũ mai multã putere de atracțiune decât vorbele.

Când învățământul religiei va fi astfel întocmit și predat, atunci rodirile lui vor fi învederate.

Atunci scopul învățământului religiei: *de a sădi și a desvolta în inimile școlãrilor sentimente adevărate religioșe-morale a-i face ómeni buni, împodobiți cu gândiri și cu vorbe înțelepte și cu virtuși adevărate creștinesce*, nu va mai fi numai o iluziune, ci faptă concretă.

Atunci preste tot școlã va fi în drept a se numi o

instituție de cultură în adevăratul înțeles al cuvântului;
— până atunci însă nici de cum.

Ioan Popoa.

Cum petrec unii învățători în vacanțele de vară?

Acesta este titlul unui articol apărut în „Gazeta Sătenului” subscris de „Un țeran Brăilén.” Pentru importanța lui îl reproducem și noi în părțile lui esențiale, permițându-ne la rëndul nostru a face câte-va observațiuni asupra împrejurărilor, în care se gă-esc învățătorii români din țera noastră.

Scopurile, dice „Țeratul Brăilén,” care s'añ avut în vedere la crearea acestor „feri” sânt multe; însă principalul a fost, *ca învățătorii să pôta afla într'ensele odihna necesară, spre a'și nuî reînputernici corpul și sufletul atât de sdrâncinate.*

Idea e frumoasă. În adevër, dacă toți dascălii ar fi bine și la timp plătiți, dispozițiunea legiuitorului ar da rōdele cele mai strălucite. Atunci dēnșit, în aceste vacanții, s'ar duce pe la băi, de și-ar căuta sănătatea și ar face călătoriî, din care s'ar întōrce cu o sumă de cunoșcințe despre diferite localități istorice, școle etc., care nu puțin l-ar ajuta în îndeplinirea grelei lor misiuni. Terminându-se vacanțele, dēnșit ar veni veseli la școlă și ar lucra cu râvnă; căci s'ar simți destul de forți și încurajați în profesiunea, ce au îmbrățișat.

Dar, din nenorocire, sânt o mulțime de învățători sătesci nesalariați de stat, cari neputēnd scōte competențele lor dela comune, rămân loculul și'și tiranisesc viața acolo.

Ar trebui cei chemați să se gândescă, că misionarii aceștia, de și se numesc *apostoli*, dar sânt și ei oameni, și ca atari nu pot fi scutiți de loviturile sortii. Dacă stă în picioare proverbiul, că *casa are 99 de găuri* (nevoi), apoi să li se dea și lor mijlōcele necesare pentru astuparea lor; căci e imposibil ca nisce saci goli să ședă ridicați.

Este sciut, că *miseria umilește pe om și-i surpă demnitatea.* Acesta e un lucru prea constat pentru a putē cineva să tăgăduescă, că învățătorii nu'și perd prestigiul, când trăesc în sărăcie.

Cumose mulți dnu'r'cșii, cari sânt puși în stîmă și iubirea persónelor de considerație, dar cu tóte acestea în vacanțele de vară staū închisi în casă, fiind-că sê genéză a sê duce unde-va fără îmbrăcămîntea cuviinciosă și fără banii necesari pentru purtarea cheltueleur și plata datoriilor. Unii, sërmanii, sînt bîntuiți de bóle și n'au nici măcar o centimă, ca să sê caute ori să'si cumpere medicamente. Când te uiți în fața lor, cređi că sînt nisce *iasme*. Și cum pot fi altfel, dacā dênșii rabdă chiar și de fóme. Subliniez de douë-ori cuvêntul, pentru-ca cettindu'l cel cu musca pe căciulă, să le fie rușine de lume, dacā nu témă de Dunmeđeu, ca să'l mai lase astfel: să móră cu dîle, ori să sê chinuéscă, până ce vin la idea de a'si lua viéta singuri!

Ce să dîcem noi despre invêțatorii noștri, cari, cum sciut este, sê află în condiții de existență mult mai nefavorabile decăt frații lor din România?

Ce să dîcem despre o parte a invêțatorilor noștri, cari, departe de a puté face o călătorie în timpul feriilor spre scopul perfecționării sêu cîntării sánătății lor sdruncinate în timpul prelegerilor de preste an, nu aū bieții, chiar rêmănuênd acasă, nici mijlócele de existență pentru sine și pentru familiile lor?

Avem exemple despre invêțatori, cari sînt mai rêu plătiți decăt văcarul satului.

Avem exemple despre invêțatori harnici, cari trăesc în miserie completă, cari umblă sdrênțoși și, în lipsă totală de mijlóce de trăiū, sê hrănesc pe sine și pe familiile lor în modul cel mai ticălos, numai cu póme, și și acestea aulse-ori necópte.

O sórte mai amărită abia ni-o putem închipui.

Și însă, cine sînt acest soiū de ómeni nefericiti, numiți invêțatori? Ce chemare aū ei? Ce rol aū ei în societatea nóstră românescă?

E cum-va munca lor mai neînsemnată, decăt a văcarului satului, ca să fie mai puțin rêsplătită?

Văcarul păzesce vitele satului, érá invêțatorul cresce și cultivă turma cuvêntătóre a copiilor noștri, cari sînt trup din trupul nostru și sânge din sângele nostru.

Invêțatorul deschide copiilor noștri ochii lor sufletesci,

le cultivă și le aprinde inima lor, le ațită puterca voinței lor și le-o îndreptă spre tot ce este bun, frumos și plăcut lui Dumnezeu și oamenilor, și'1 înzestreză și'1 împodobesce cu tot ce le este de trebuință pentru a se face oameni harnici, săvârșitori de adevărate fapte bune.

În chipul acesta învățătorii sînt binefăcătorii cel mai mari ai copiilor noștri.

Ei sînt totdeodată binefăcătorii cel mai mari ai națiunilor.

După cum sînt învățătorii, așa sînt și națiunile. Sînt *luminate*, dacă ele au învățători harnici, cari sînt pîntrunși în adîncul sufletului de înalta lor chemare.

Ca să fie învățătorul astfel, are trebuință să se desăvîrșescă neîncetat:

- a) Stînd în curent cu tot ce se petrece pe tărîmul științei specialității sale;
- b) Căutînd a veni în atingere cu oameni luminați, dela cari să pîta profita ceva, înmulțindu'și și clarificîndu'și cunoștințele sale;
- c) Căutînd a'și recrea și mări puterile sale trupesci și sufletesci prin excursiuni și călătorii, care să'1 ațite și să'1 misce inima, să'1 însuflețescă, să'1 înveselescă, să'1 instrueze și să'1 mărescă pofta de lucru în chemarea sa apostolică.

Numai învățătorii povățuiți și stăpîniți de astfel de gândiri și cari își întocmesc viața în modul arătat, dau dovadă, că 'și pricep pe deplin chemarea lor de harnici povățuitori ai copiilor noștri în împărăția luminilor.

Dară cum vor pute fi o parte mare din învățătorii noștri în stare să corîspundă acestei înalte chemări, în starea, în care se găsec?

Cum vor avé ei curagiû să dea față cu oameni streini, să vorbescă cu ei, chiar destoinici fiind a o face acésta, când ei se rușineză de sine, de hainele lor petecute, care provocă numai mila și compătîmirea celor ce'1 ved?

Cum vor avé plăcere să facă excursiuni prin câmpuri și codri, prin văi și munți spre a se inspira de frumșetele naturei, când sufletul lor amarit, dîlnic e chinuit de grijele pentru existența lor și a familiei lor?

Cum vor pute să stea în curent cu știința indispensabilă pentru desăvîrșirea lor în măestria de a forma

iment, când ei coplesii de lipsuri și suferințe ajung la desperațiune?

Cu ce bucurie se vor apuca ei dilnic de niunca reformătoare a spiritului elevilor lor, când ei neîncetat sînt siliți să se gîndescă la copiii lor de acasă flămânzi și desculți?

Cum vor fi în stare să'si caute de sănătate, când ei nu se pot mișca nici un pas de acasă, cu punga goală?

Cum le va și veni în gînd, să facă călătorii prin țeră, spre înmulțirea și clarificarea cunoștințelor lor topografice și etnografice, când mulți dintre ei nu dispun nici de un ban frânt?

Astea toate sînt tot atâtea împrejurări fatale, care pe un om gînditor îl fac să fie cu multă îngrijire în privirea viitorului școlilor și prin consecință în privirea viitorului poporului nostru *pus cea mai însemnată parte în mâinile învățătorilor.*

De voim să ajungem la un scop bun, trebuie să ne placă a întrebuița și mijlocele cele mai corespunzătoare, prin aplicarea cărora putem sigur realiza acel scop.

De voim să avem școle bune, o instrucție și educație bună a copiilor noștri, să ne placă tot-deodată a avé învățători buni, harnici, însuflețiți și înflăcărați pentru chemarea lor; învățători, cari ca păstorul din evanghelie să'si pună sufletul pentru fiii lor spirituali.

Nici odată însă nu vom fi în drept a pretinde dela învățătorii noștri, cât timp ei vor forma, în privința răsplătirei muncii lor, clasa cea mai *amărită* din societatea noastră, să corăspundă acestor înalte pretensiuni.

Un om sărac, un om amărit și desperat nu e nici odată capabil a se însufleți de o idee, fie ea cât de salutară.

Învățători, cari să fie la înălțimea chemării lor, îi vom puté avé numai așa, dacă vom răsplăti bine munca lor.

Atunci ei vor avé tragere de inimă pentru chemarea lor; atunci vor avé o poziție onorifică în societate; atunci vor fi stimați și prețuiți după meritul lor.

Numai remunerându-l bine, vor fi părinții în drept să pretindă dela ei a fi adevărați crescători ai copiilor lor.

Și pentru un astfel de scop să fim siguri, că ori cât de mari ar fi jertfele noastre ca părinți, ele nu vor fi nici odată destul de mari.

Căci nu este avere, care să pǎtă egala folosul sufletesc, ce'l pot avé copiii noştri dela nisece învăţatori cu deplin simţ de jertfire pentru sublima lor chemare.

Cu ce avere vom puté răsplăti sufletul lor crescut şi poleit de talentul unui învăţator povăţuit de adevărate lumini şi cu adevărat tact pedagogic?

Cu ce vom remunera de ajuns zelul lui înflăcărat de a face din copiii noştri ómenii cei mai folositori sieşi, societăţii şi némului lor?

Căci netăgăduit adevăr e, că: *Copiii buni, copiii bine crescuţi şi bine instruiţi sânt podóba şcolei, mângăderea şi desfătarea părinţilor, speranţa şi fala îndreptătită a némului lor.*

P.

Din „Fisica pentru şcolele poporale“

de profesorul *Dionisiu Făgărăşanu**)

Despre corpurile fluide.

Cari corpurî se numesc corpurî fluide? Ce formă iaú corpurile fluide, dacá sânt în cantităţi mici? Numescé câte-va corpurî fluide!

Apa curată este corp străvechiú, fără colóre, fără gust şi fără miros. Dar astfel este numai apa destilată, care o căpătăm în farmaciá (apotecá). În apa naturală, adecá în apa de isvóre, din fântâni, din riuri, din lacuri ş. a. se află părţi de pământ, var, săruri şi alte materii. Aceste îi dau apeli colóre, gust şi miros. Astfel e apă acrá, apă sărată, apă amară ş. a. În apele aceste se află minerale topite şi de aceea se numesc ape minerale. Apele minerale se folosesc la bėut şi la scaldat; ele aú în sine puterea de a vindeca pe ómeni de multe bóle. Apa curgătoare şi apa de plóii şi de nea se numesc apă móle. Apa de isvor şi de fântână se numesc apă asprá; în ea se află var topit şi un soiú de aer (gaz) numit acid carbonic, care face apa rėcoritoare.

Apa este de neapărată trebuinţă pentru ómeni, pentru animale

*) D-l *D. Făgărăşanu* a binevoit a ne pune la dispoziţiune câte-va pagine din manualul sėu de Fisicá pentru şcolele poporale, ce va apăre în dílele acestea în editura librăriei H. Zeidner din Braşov. Din aceste pagine cetitorii sőei nóstre íşti pot face ideia despre modul, în care d-l Făgărăşanu, un specialist în Fisicá, a tractat materialul destinat pentru şcola poporală. *Red.*

și pentru plante. Ea se folosește la băut, la fert, la spălat, la scaldat și spre multe alte celea. Apa de băut trebuie să fie curată, limpede și proaspătă; apa tulbure și stătută nu e bună de băut. Apa bună de băut se numește apă dulce. — Apa se folosește și la udatul legumelor și al florilor și la udatul livezilor. Apa mână morile, ferestraiele, piulele și alte mașini. Pe apele mari umblă corăbii și plute. Meseriașii, precum tăbăcarii, văpsitorii ș. a. au lipsă de multă apă. În apă trăiesc pești ș. a. —

Poziția orizontală a apei. 1. Umplem un pahar de jumătate cu apă și-l punem pe masă; apa se mișcă la început în toate părțile, dar în curând se liniștește și suprafața ei este orizontală și netedă ca și suprafața mesei; adică suprafața apei este orizontală*). 2. Plecăm paharul într-o parte; apa din partea de de-asupra a paharului se îndesă spre partea din jos, și după-ce se liniștește, suprafața ei este erăși orizontală. Dacă turnăm apă într-o cană, într'un blid sau în orî și ce vas, apa ia poziție orizontală. Tot asemenea poziție vedem, că are apa din lacuri, bălți și din fântâni, dacă este liniștită.

Suprafața apei și a fluidelor, cari se află în liniște, are poziția orizontală.

Apăsarea apei. 1. Punem un pahar cu pereții verticali în palmă; paharul apasă asupra mâinii. — Umplem paharul pe jumătate cu apă; simțim că paharul apasă mai tare, decât întâiu; apa are greutate. 2. Umplem paharul cu apă; simțim, că el apasă acum și mai tare, fiind-că apa din pahar are înălțime mai mare. Această o înțelegem așa: apa este un corp greu și apasă asupra fundului paharului, și astfel și asupra mâinii. Apa și toate fluiditățile apasă asupra fundului vasului, în care se află. Apăsarea e mai mare, dacă e mai mare fundul vasului și dacă e mai mare înălțimea apei din vas.

3. Acățăm un vas plin cu apă de o sforcică, ca să stea vertical, și facem o găurice în pereții lui aproape de fund. Apa curge din vas în forma unui arc și vasul se mișcă puțin în partea cealaltă. Arcul e mai mare, dacă se află mai multă apă de-asupra găuricei. Apa nu apasă numai asupra fundului, ci și asupra pereților vasului. Dacă în pereții lui nu se află nici o găurice, apa apasă asupra lor din toate părțile tot cu aceeași putere; ăr dacă în ei se află vre-o gaură, apa care apasă, unde e gaura, esc afară; astfel apăsarea apei este mai mică de partea acesta și vasul se

*) veđi: Direcțiunea orizontală.

mişcă puțin în partea cealaltă. — Dacă cepul de la cadă (putină) nu e înțepenit bine, ese afară.

Apa apasă asupra părților vasului, în care se află. Apăsarea e mai mare, dacă e mai mare înălțimea apei.

4. Cufundăm o sticlă cu pereții suptiri într'un vas cu apă, simțim, că apa vrea să ridice sticla în sus. 5. Acoperim gaura de din jos a unei sticle dela lampă cu o tăbliță (placă) suptire de sticlă sau de metal, care o ținem lipită de sticla lampei cu un fir de ață și cufundăm sticla într'un vas cu apă*). Dacă lăsăm firul de ață din mână, placa nu se duce la fund, fiind-că apa apasă din jos în sus asupra ei.

Apa apasă și din jos în sus. Astfel putem înțelege, pentru-ce întră apa în corabiă, dacă acésta capătă în fund vre-o gaură sau crepătură.

Apa apasă în toate părțile.

Vase comunicătore. 1. Aședăm o scândurice într'un păhar cu pereții obli, așa ca să se potrivească bine între pereții și să ajungă până aproape de fundul lui. Păharul se împarte în două părți, sau în două vase. Dacă turnăm apă într'un vas de acestea, apa trece și în vasul celălalt și se aședă în amândouă la aceeași înălțime. Două vase, cari stau astfel în legătură unul cu altul, ca apa să potă trece sau comunica din unul în celălalt, se numesc vase comunicătore. 2. Uplem un păhar de jumătate cu apă și cufundăm în el o țavă de sticlă dela lampă până aproape de fund. Ele alcătuesc două vase comunicătore, și apa se ridică în amândouă la aceeași înălțime. 3. Împreunăm două sau mai multe vase (tevi) astfel unele cu altele, ca apa să potă trece din unul în celălalt**). Ele alcătuesc vase comunicătore. Dacă turnăm apă în unul din aceste vase, ea se ridică în toate la aceeași înălțime; ér dacă vărșăm apă dintr'un vas, ea scade în toate și stă érăși la aceeași înălțime.

În vasele comunicătore apa stă la aceeași înălțime.

Vase comunicătore sânt ulciórele și cânile cu țigă, stropitórele (udătórele) ș. a. În pământ încă sânt vase comunicătore. — Pământul este alcătuit din straturi de năsip, de lut, de petriș, din

*) Firul de ață îl lipim de placă cu cêră roșiă; placa trehue puțin încălțită, altcum nu se lipesce cêra bine de ea.

***) Vase comunicătore ne putem face astfel: găurim o rudă de lemn în 4 dungii și de o palmă de lungă sau o țavă de soc gróșă, prin mijloc dela un capăt până aproape de celălalt; ne facem de-asupra două sau 3 găuri până în gaura din mijloc și punem în ele sticle dela lampe; aceste le lipim pe lângă rudă cu cêră roșiă sau cu rêsină și înfundăm gaura din mijlocul rudel.

straturî de stâncî ș. a. Prin straturile de nâsip și de petriș și prin cele pufăioase apa străbate, ca și prin nise (țevi). Astfel se pôte întembla, că alvia riurilor stă în legătură cu fântâni și pivnițe, sau fântânile între sine. De aceea se întemblă că în fântânile din apropierea riurilor apa crește, dacă crește riul, și scade, dacă scade apa din riuri. Asemenea se întemblă, că în pivnițele din apropierea riurilor esc uncorî apă. La căzanele dela mașine se pun pe din afară țevi de sticlă, cari alcătuesc cu căzanele vase comunicătore. Țevile acestea ne arată, cât de sus stă apa sau alte fluidități în căzane. —

Apaducte. În vasele comunicătore apa se ridică la aceeași înălțime. Astfel putem conduce cu ajutoriul lor apa dintr'un loc ridicat, de pe un dél pe alt dél, sau preste dél în vale. — În modul acesta se conduce apa din locurile cele mai depărtate în orașele, cari n'au apă, sau au apa rea de bătut. — Apa se adună într'un loc ridicat, pe vârful unui dél, într'un fel de lac, numit basen. Aici se strecoră (filtrază) apa prin straturî de petri și de cărbunî și trece în o țavă grosă, care duce până în oraș. În oraș țava se rămuresce în o mulțime de țevi strimte, cari conduc apa la fiesce-care casă. În capătul acestor țevi sunt aședate nise țevi verticale și mai strimte, pe cari se ridică apa în sus până în caturî, la înălțimea, ce o are apa din basen. — O astfel de întocmire prin care se conduce apa într'un loc, se numesce apaduct. —

Fântâni săritore. Aședăm o țavă de soc de 3 palme de lungă în capătul unei pălni. Luăm apoi o țavă de soc mai grosă și o găurim apröpe de capete. În o gaură aședăm țava cu pălnia. În cealaltă punem o țavă de soc numai de un deget de lungă; gaura de de-asupra a țevei acesteia o facem mai strimă*). Unde sunt aședate țevile unele în altele, le lipim cu cêră roșiă, ca se nu rêsuffe. Dacă umplem țava cea lungă cu apă, vedem, că apa sare în sus pe țava cea scurtă, în forma unei rađe.

Dacă un braț dela douë vase comunicătore este mai scurt și turnăm apă în brațul cel lung, apa din brațul cel scurt nizuesce a se ridica așa de sus ca și apa din vasul cel lung, și sare în sus în forma unei rađe.

Pe acêsta se basază fântânile săritore. — La fântânile săritore, apa se adună într'un basen pe un dél sau alt loc ridicat; de aci se conduce, ca și la apaducte, prin țevi până la un loc

*) Punem un cuiu de droi în gaură și picăm în jur cu cêră roșiă; după aceea îl scotem afară.

mai jos. Aci se află o țavă scurtă îndreptată în sus, prin care sare apa în sus.

Fântăuile și isvórele. Apa de nea și de plóia intră în pământ și străbate prin păturile de nésip, de petriș și prin cele pufăioșe; prin păturile stâncóșe și prin păturile gróșe de lut nu póte străbate. Ajungând la o astfel de pătură, apa se adună deasupra ei, ca și într'un vas. Păturile de aceste sânt multe în pământ și ele se întind în tóte părțile, mai afund și mai la fața pământului. Dacă săpăm până la o pătură de aceste, dăm de apă. Dacă săpăm mai afund, dăm de apă mai bună, pentru-că ea se strecórá mai bine. Astfel se fac fântăuile. — Fântăuile sânt vase comunicătóre. Apa din fântăni se ridică la înălțimea aceea, în care se află apa din păturile, cu cari stă în legătură fântăna. În unele locuri apa își face loc prin pământ și ese afară de sine; astfel se nasc isvórele; fiind-că apa curge în jos, isvórele se nasc cam pe cóstele și pe la pócele délurilor. Isvórele încă sânt vase comunicătóre. —

Înuotarea. 1. Punem într'un blid un vas plin bine cu apă și cufundăm în el un păhar gol, cu fundul în jos, până la gură, dar așa, ca în păhar să nu între apă. Din vas se varsă apă în blid; dacă turnăm apa acésta în păhar, păharul se umple cu apă.*)

Un corp cufundat în apă dă atâta apă în lături, cât loc cuprinde el.

2. Legăm o pétră cu un fir de ată saű cu un fir de pěr de cal de un braț dela cumpene, și o cumpenim. () cufundăm apoi într'un păhar plin bine cu apă, și o cumpenim și în apă. În apă pétra este mai ușórá, decât afară din apă. Pétra cuprinde locul apei, care s'a vărsat și care a fost purtată de apa, ce a rėmas în vas. Venind pétra în locul apei, apa din vas pórtă o parte din greutatea ei, care este atăt de mare, cât greutatea apei, ce s'a vėrsat; de aceea este mai ușórá pétra în apă. 3. Cumpenim acum apa, ce s'a vėrsat din păhar**). Vom vedé, că ea este tocmai atăt de grea, cu cât este mai ușórá pétra în apă.

Tóte corpurile cufundate în apă saű în altă fluiditate perd

*) În páhar nu intră tóată apa, fiind-că pãreții și fundul páharului încă cuprind loc și dau apă în lături; apa, ce rėmăne este, apa ce se vine pe pãreții și fundul páharului. Este bine ca páharul să fie cu pãreții cât se póte de supțiri.

**) Acésta se face așa, că cumpenim mai întâi un páhar gol, apoi turnăm apă în el. Ca să stea cumpenele în echilibru, trebue să mai adaugem nisele mėsuri de greutate; mėsurile, ce le adaugem, ne arată greutatea apei.

atâta din greutatea lor, cât este de grea apa, ce o dau în lături. (Principiul lui Archimede).

Galéta dela fântână o ridicăm cu mult mai ușor în apă, de cât după-ce ajunge de-asupra apei. În apă putem ridica o pétră, pe care afară din apă nu sântem în stare a o ridica. Când stăm în apă și ridicăm mâna sau piciorul de-asupra apei, simțim, că sânt cu mult mai grele, decât în apă. —

4. Punem o pétră, un cuiu de fer și o bucată de sticlă într'un vas cu apă. Vedem, că ele se cufundă. 5. Punem o scândurice de lemn de brad, o sticlă cu păreții supțiri și un astupuș de plută; vedem, că aceste înnôtă pe apă

În apă unele corpuri se cufundă, ér altele înnôtă.

6. Cumpenim o pétră și ne însemnăm cât este de grea. Umplem apoi un păhar (vas) bine cu apă și punem pétra în el. Pétra se cufundă și din păhar se varsă atâta apă, cât loc cuprinde pétra. Dacă cumpenim apa, ce s'a vârsat, vedem, că ea este mai ușoră decât pétra. — 7. Repetăm încercarea de mai înainte cu cuiul de fer și cu bucată de sticlă. Vom vedé, că și aceste sânt mai grele, decât apa, ce dau ele în lături.

În apă se cufundă corpurile acele, cari sânt mai grele decât apa, ce o dau ele în lături.

8. Cumpenim o scândurice de lemn de brad uscată, ne însemnăm cât este de grea și o cufundăm într'un vas plin bine cu apă. Din vas se varsă atâta apă, cât loc cuprinde scânduricea, dar scânduricea nu se cufundă, ci înnôtă pe apă. — 9. Repetăm încercarea de mai înainte și cu o sticlă cu păreții supțiri și cu un astupuș de plută. Vom vedé, că și acestea sânt mai ușore decât apa, ce o dau în lături.

În apă înnôtă corpurile acelea, cari sânt mai ușore, decât apa, ce o dau ele în lături.

Uleiul, unsórea, lemnul, luntrele, plutele, buțile góle ș. a. înnôtă pe apă, fiind-că sânt mai ușore decât apa, ce o dau ele în lături.

10. Cuiul de fer se cufundă în apă; ér dacă îl înțepenim într'un astupuș de plută mai mare, sau dacă îl punem pe o scândurice de lemn de brad, el nu se cufundă, ci înnôtă. Cuiul înnôtă, fiind-că apa, ce dá el în lături, dimpreună cu astupușul său cu scânduricea este mai grea decât ele amândouă. 11. O bucată de sticlă se cufundă în apă, dar o sticlă cu păreții supțiri nu se cufundă. În sticlă putem turna și puțină apă, și ea tot nu se cufundă. Sticla este găunósă pe dinlăuntru și are o formă deosebită, așa că apa, ce dá ea în lături, este mai grea decât sticla.

Corpurile mai grele decât apa, le facem să înnöte, dacă le împreunăm cu corpuri mai ușöre decât apa, sau dacă le scobim pe dinlăuntru și le dăm o astfel de formă, ca ele să fie mai ușöre decât apa, ce o dau în läturi.

Pe acesta se basözä construirea coräbiilor de fer. Ömenii, cari nu sciü înnöta, se încing cu bräne de scörtä sau își légä pe subsuori beșici de boä sau de gumilastic, umflute cu aer. Prin acesta trupul lor dä în läturi mai multä apä și nu se cufundä.

Trupul omului este cu ceva mai ușor decât apa, ce o dä în läturi, și se cufundä în apä numai pänä la ochi. Însä fiind-cä gura și nasul îi sânt în apä, el trage în plumänți apä în loc de aer. Prin acesta trupul se îngreunözä, se cufundä și omul se înnécä. Dar și un om, care nu scie înnöta și cade în apä, pöte să scape, dacă observä urmätöarele, anume: să nu își ridice mänile în sus, să nu strige, pentru-ca să nu între în el apä și astfel să devinä mai greu, sä-și ținä rösufarea, sä se așede apoi pe spinare, sä batä lin din mänți și din piciöre asupra apei, sä plece capul în jos și sä-și ținä afarä numai nasul și gura și sä rösufe lin. Dacă observä aceste, el nu se cufundä. La înnöt ne ținem capul deasupra apei astfel, că facem cu mänile și cu piciöarele nisce mișcări și lovituri potrivite asupra apei. Prin loviturile aceste apäsäm asupra apei, și apa încä apasä asupra nösträ și ne ridicä în sus.

Dacă a cădüt vre-un om în apä și scoțindu-l afarä credem, că nu este mort, îl aședäm cu capul ceva mai sus și plecat puțin spre drépta. Îi ținem sub nas o sticlä cu amoniac, îl gädilim la buze și la näri și îi sufläm în gurä aer curat. După aceea îl desbräcäm, îl aședäm într'un pat cald și'l frecäm bine cu un petec de postav înmuiat în rachiü, ér la piciöre îi punem o țiglä caldä. Turnäm apoi într'un litru de apä 60 gr. de oțet și tot atäta sare și i-le aplicäm cu clistitul.

Greutatea specificä. 1. Dacă cumpänim o bucatä de fer sau de sare, afläm cât este de grea și dicem: aici sânt 1, 2, 3 etc. kg. de fer sau 1, 2, 3, 4 etc. kg. de sare.

Greutatea corpurilor, care o afläm cu ajutorul cumpenilor, färä privire la mărimea corpurilor, se numesce greutate absolutä.

2. a) Punem într'un taler dela cumpene o bucatä de fer, ér în celälalt o bucatä de lemn de brad de aceeași mărime (volum), și le cumpänim. Vom vedé, că bucatä de fer este cu mult mai grea decât cea de lemn. b) Cumpänim bucatä de fer, și sä dicem, că este de 1 kg = 1000 gr. de grea. O legäm apoi cu un fir de atä și o cufundäm într'un pähar pliu bine cu apä. Dacă

cumpănim apa, ce dă afară din păhar, vom vedé, că ea este numai $133\frac{1}{3}$ gr. de grea. Apa, ce a dat afară din păhar, cuprinde tot ntăta loc, cât bucata de fer; apa are același volum, ca și bucata de fer. Bucata de fer este de 1000 gr. de grea; apa, care are același volum cu bucata de fer, este numai de $133\frac{1}{3}$ gr. de grea. Același volum de fer este de $(1000 : 133\frac{1}{3} = 7\frac{1}{2})$ $7\frac{1}{2}$ ori mai greú, decât același volum de apă*).

Numérul acela, care ne arată, de câte-ori este mai greú volumul unvî corp, decât același volum de apă, se numește greutate specifică.

Ferul este de $7\frac{1}{2}$ ori mai greú decât același volum de apă; greutatea specifică a ferului este $7\frac{1}{2}$; lemnul de brad este numai pe jumétate așa de greú, ca același volum de apă; greutatea specifică a lemnului de brad este $\frac{1}{2}$; greutatea specifică a argintului viú e $13\frac{1}{2}$, a spirtului e $\frac{1}{8}$. Ferul are o greutate specifică mai mare decât apa și lemnul, pentru-că pãrticelele ferului sânt mai aprópe unele de altele; ferul este mai des decât apa și decât lemnul. Greutatea specifică este una cu desimea corpului. Greutatea specifică a corpurilor nu se schimbă; ea e statornică; fie corpul mai mare sau mai mic. — Astfel avem un mijloc, de a puté afla, dacá un corp este curat sau este amestecat cu alte corpuri, sau cum se dice, dacá este falsificat. Dacá greutatea specifică a unui corp este prea mare, el este amestecat cu un corp mai greú, ér dacá ea este prea mică, el este amestecat cu un corp mai ușor. Greutatea specifică a unui corp se află, dacá dividăm greutatea lui absolută cu pierderea, ce o suferé greutatea corpului în apă sau, ceea-ce este tot una, dividăm greutatea absolută a corpului cu greutatea, ce o are același volum de apă. —

Sentințe.

Inima de ánger ascunsă 'n sárăcie
E ca diamantul în pulbere 'nglodat,
Ce lumea în picioare îl calcă, făr' să scie,
Și 'l prețuesce numai vedéndu'l la bogat.

Bolintinănu.

Amorul patriei e o plantă fórte gingașe; numai așa va rodi fructuri folositoare pentru fericirea de obște, dacá de timpuriú, în

*) O bucată de lemn de brad așa de mare cât una de fer, care este 1000 gr. de grea, este numai $66\frac{2}{3}$ gr. de grea; ér un volum de apă de aceeași mărime este de $133\frac{1}{3}$ gr. de greú; lemnul de brad este de $(66\frac{2}{3} : 133\frac{1}{3} = \frac{1}{2})$ $\frac{1}{2}$ așa de greú ca un volum de apă de aceeași mărime.

primăvara vieții, se va sădi în grădina fragedului pept, și ca povătuitor mintea sănătoasă 'i va fi grădinar; altminteri fără folos se va usca, s'eu numai fructe amare va rodi. trad. de *Eliud*.

*

Pétra cea mai scumpă este aceea, ce le taie pe toate celelalte, și pe ea nu o poate tăia nici una. — Inima cea mai scumpă însă este aceea, ce suferă mai bine ori-ce vătămare, decât să voiască a răni pe altele. *Rückert*.

*

Nu încurea pe nimeni în certele tale private, însă nici tu să nu te amesteci nici odată în certele altora. *Knigge*.

*

În sēma, cum apucă trandafirul, ca să nu te înghimpe spinul lor
Lafontaine.

*

Tote florile sânt pline de miere, însă numai albina află dulcēță în ele. *Göthe*.

*

Nu este nici un bine a fi în lume mare:
Înaltul arbor cade l'a vântului suflare:
În vârful naltei stânce, ce 'și perde fruntea 'n nori,
Nu cresc mai nici odată suave, mândre flori.

*

Bolintinenu.

Cel-ce face tot numai ce 'i place lui, rar va fi făcēnd, ce trebuie să facă. Om mare este acela, care scie să 'și înfrângă voința și care nici odată nu vrea, ceea-ce pōte, dacă acesta nu corēspunde minții sănătoșe și dreptății. *Oxenstierna*.

*

Blândețea totdeauna are dreptate; mânia ni odată.

*

Rousseau.

În toate este o cale de mijloc. Mintea sănătoșă o află ușor, patima nici odată. *Zschokke*.

*

Sē dice cu totă dreptatea, că adevērata moralitate se păstrēză numai în școlă necazurilor, ēr' o fericire îndelungată se preface ușor într'o stâncă, de care se isbesce moralitatea. *Schiller*.

*

Înțeleptul este blând; el simte, el are inimă nobilă, el scie, ce cumplit pōte omul rătăci; deci el judecă pe alții cu blândețe, ēr' pe sine 'și cu asprime. *Frideric II*.

*

Cu cât îi lipsese cu 'va mai mult mintea și puterea judecării, cu atâta este mai deșert. *Scrijt*.

*

Puțini ômeni sânt atât de înțelepți, ca să le placă mai bine o defaimă folositōre, decât o laudă înșelătōre.

De la Rochefoucauld.

Cel-ce n'a fost nici odată în suferințe, nu știe nimic; el nu cunoaște nici norocirea, nici nenorocirea; el nu cunoaște pe oameni și nu se cunoaște nici chiar pe sine însuși.

Fénelon.

În toți oamenii se află un bold secret de a se face despoti, pentru că fie-ce om dorește mai mult sau mai puțin a face pe alții, ca să adauge la fericirea lui.

Helvetius.

Sunt momente, în carți, fără să voim, ne arătăm așa, cum suntem.

Hippel.

Activitate neîntreruptă și observațiune zilnică a vieții tale și a cărărilor dumnezeieci să fie parola ta.

Platen.

Munca este podoba cetățenului; binecuvântarea e prețul muncitorului. Pe rege îl cinstește demnitatea sa; pe noi străduința mâinilor noastre.

Schiller.

Nimic nu a dat viața muritorilor fără muncă neobosită.

Horatiu.

Rădăcinile învățaturii sunt amare, dulci însă rodirile sale.

Isocrat.

Ramurile virtuții și culturii ies din sudore și din muncă.

Plato.

Dei nu ne vând nimic fără osteneală; cele mai nobile daruri nu ni le dau gratuit; ori-ce învățatură fundamentală, cu deosebire la început și în tinerețe, trebuie câștigată cu sudore și cu muncă.

Herder.

Nici celui mai fericit geniu nu îi succede a se ridica numai prin natură și instinct la un ce extraordinar.

Goethe.

Științele sunt bani, ce ni se dau de cheltuială pentru lunga călătorie a vieții.

Bius.

Științele nutresc pe tineri și desfătăză pe bătrâni, ne mângăie, ne însoțesc în călătorii, dorm cu noi, vegheză cu noi și sunt nedeslipite de ființa noastră în toate împrejurările vieții noastre, ca ângeri apărători ai noștri, în tot decursul vieții noastre.

Cicero.

I. P.

Bibliografie.

I. Cugetări asupra creșterii omului de *Traian Barzu*, asesor referinte consistorial. Caransebeș, tip. diecesană 1887. O

broșură în 8° cu 54 pag. Prețul (care este destinat ca ajutor la zidirea bisericii din comuna Bacamezeu) 40 cr. — În această scriere, care mai întâiu a fost publicată în „Fôia diecesană,” d-l autor, după-ce constată că *fericirea* este ținta vieții omenești, căreia a arăta căile, care pot duce la această încântătoare nălucire, la acest ideal, precum și stavilele, ce ni s'ar pune în drum și ne împiedecă în ajungerea lui. Stavilele acestea, ține cu tot dreptul d-l autor, trebuie delăturate încă din copilărie; din copilărie trebuie alege căile cele adevărate, căci altfel viața în loc de fericită să face nefericită, în loc de mulțămire produce cele mai mari anărciuni. În lucrarea sa d-l Barzu amintesc mai multe din relele, ce turbură viața omenească, și arată, că prin o creștere potrivită aceste rele s'ar pute delătura. Densul încheie cu cuvintele următoare: „Repetez, că dela creștere aștept crearea condițiunilor, care sânt de lipsă la fericirea omului, adică susținerea echilibrului între poftă și puterea de a le împlini prin reducerea poftelor și sporirea puterilor. De aceea totul să lucre în armonie. Și producerea acestei armonii trebuie să fie ținta creșterii; ță perfectiunea spiritului, așa cum se face astăzi, este numai o degenerare a lui în contra corpului și spre nenorocirea omului.” — Credem, că vom mai ave prilej a reveni asupra scrierii d-lui Barzu.

2. Din Biblioteca pentru tinerimea română editată de „Societatea pentru literatura și cultura română în Bucovina” a apărut broșura VI (Cernăuți, 1887), care cuprinde povestirea „Vasile Poporcu” de învățătorul *Grigorie Iacubovici*. — Ne bucurăm, că frații Bucovineni nu lasă să cadă folositorea întreprindere, din care face parte și povestirea „Vasile Poporcu,” ei o urmăresc cu stăruință și serioșitate. Silințele densilor de bună sēmă vor fi încununat de succesul așteptat.

3. *Antăia și a doua carte de lectură și învățătură de Ión Popescu.* — Aceste cărți ale meritatului nostru pedagog, lucrate în deplină cunoștință de cauză și cu o conscientioșitate esemplară, au fost aprobate și de Inaltul Ministeriu reg. de culte și instrucțiune publică prin hârția sa din 24 Iuniu n. a. c. Nr. 16524. Cărțile d-lui Popescu sânt cu mult mai bine cunoscute ómenilor noștri de școlă, decât să mai fie de lipsă a le recomanda și în locul acesta.

4. *Geografia patriei și elemente din geografia universală pentru școlile populare române de Ión Daviu,* învățător la școlile centrale române din Brașov și membru al mai multor corporațiuni. Cu 12 figurî intercalate în text împreună cu mapa

Ungariei. Braşov, 1888. Editura librăriei Nicolae I. Ciureu (tip. arhiepiscopescă din Sibiu). Preţul unui es. broşat 25 cr.; legat 30 cr. — Afară de acest manual d-l I. Darius va publica, după cum ni se împărtaşeşte, încă înainte de începutul anului şcol. 1887/8, tot în editura librăriei N. I. Ciureu, următoarele scrieri: *Elemente de Fizică* pentru şcolile populare cu mai multe figuri intercalate în text (Preţul unui es. legat 30 cr.) şi *Istoria patriei şi elemente din Istoria universală* pentru şcolile pop. rom., tratată după metoda biografică în două cursuri concentrice. Cu portretele mai multor regenţi şi bărbaţi aleşi. Preţul unui es. broşat 20 cr.; legat 25 cr. — Aceste cărţi didactice pentru şcolile populare române sunt lucrate după cerinţele celui mai nou plan ministerial.

B.

Diverse.

Reuniunea sibiană.

(Urmare.)

Raportul general s'a predat unei comisiuni de 3, constătătoare din membri M. Stoica, C. Hămbăşan şi R. Mircea; apoi s'a ales o altă comisiune numită financiară pentru încasarea taxelor, censurarea raţiocinului şi a proiectului de buget: (T. Joandrea, I. Pulca şi A. Gogonea).

Premergând acestea, presidentul S. Popescu a ţinut o interesantă prelegere despre tractarea metodică a scrierei, respective a scriptologiei. După unele desluşiri, ce prelegătorul a dat diferitele întrebări, ce i s'au adresat, a urmat prelegerea lui *Ión Popoviciu*: „Tractarea piesei *Mueren şi găina* din cartea II. de I. Popescu.“ Prelegerea se vede că a fost lucrată cu multă sîrguinţă; n'a putut însă produce efectul dorit, din cauză că lipsind elevii de şcolă, ea a fost simplă citită. Adunarea a însărcinat pe comitet, ca pe lângă unele amplificări, să publice prelegerea în foia „*Şcolă şi Familie*“; ér' învăţătorul I. Popoviciu e poftit a o preda practic la procsima adunare generală. La ordinea zilei a urmat apoi N. Némţu cu „*Dare de sémă asupra manualului de Geografie pentru şcolile populare de D. Făgărăşan şi S. Moldovan.*“ Adunarea a decis, ca după completarea operatului prin o prelegere practică de învăţătorul N. Némţu, operatul să se publice în „*Şcolă şi Familie*“; ér' membri să folosescă în anul şcol. ce urmază manualul din cestiune, spre a se pute pronunţa asupra lui mai cu temei în sesiunea procsimă.

Cu acestea şedinţa primă s'a terminat la ora 12.

Sedința a doua întrégă a fost ocupată cu „Darea de sémă asupra Istoriei pentru școlele poporale de Silvestru Moldovan, și tractarea metodică a istoriei,” de *Mihail Stoica*.

Nici un obiect n'a fost discutat cu atât interes și pôte cu atât rezultat practic, ca obiectul acesta. Deosebit interesante aũ fost es-punerile presidiului asupra materialului istoric de predat în școla poporală, prin care să se ajungă scopul principal: dezvoltarea sentimentului național și aderarea la nēmul sēu ca la bunul cel mai înalt. Adunarea recomandă învătătorilor a folosi acest manual, ca apoi să se pótă pronunța asupra lui în sesiunea procsimă.

Sedința a treia a fost cercetată de 27 membri din tractul Sibiiului, 21 din al Seliștei și 16 din al Avrigului.

Fiind la ordinea zilei raportul comisiunii însărcinate cu cen-surarea raportului general al comitetului, la propunerea comisiunii s'aũ adus următorele concluse mai importante: 1. Punctul 1. lit. a) din raportul general se ia spre seire și comitetul se îndrumă, că afară de adunarea generală, care trebuie să se țină pe timpul feri-ilor, să convóce în fiecare an câte o adunare pe timpul prelecțiunilor; avënd în cele din ferii a se pertracta afacerile administra-tive, ér' în cele de sub durata prelecțiunilor, special didactice, a se ținé prelecțiunii de model cu elevii.

2. Cu privire la pt. 1. lit. b) din raportul general: adunarea primesce în sinul reuniunii pe învătătorii din tractul Avrigului, dar cu adausul, că deórece ei n'aũ contribuit la înființarea fondului actual, nici de beneficiile lui nu se pot împărtași, până nu vor contri-bui și ei cu o sumă echivalentă sumei ce a contribuit unul din celelalte două despărțeminte, ci vor avé a'și înființa însiși fond după propriile lor puteri; ér' fondul înființat de protopresbi-teratele Sibiiu și Seliște să se împartă în proporțiune dréptă după numărul învătătorilor între ambele despărțeminte, avënd fie-care a'și administra în deosebi fondul sēu, și apoi tóte trei a contribui la susținerea biroului central.

3. La propunerea comisiunii: organul pedagogic, „Școla și Familia” se declară de organ oficial al Reuniunii, în care să se publice tóte actele, ce privesc Reuniunea; drept-aceea fie-care membru e moralicesce obligat a prenumera acea fóie, dacá și întru cât comitetele parochiale nu vor fi îndemnate a o prenumera pentru usul școlelor.

Urmând la ordine comisiunea financiară, acésta raportéză, că a aflat cassa în regulă. Fondul Reuniunii a crescut în decursul anului cu 74 fl. 74 cr. Starea actuală a fondului este de 787 fl.

5 cr., din cari 786 fl. 77 cr. sânt depuși la „Albina,” ér 28 cr. sânt în cassă. Pe lângă această sumă s'au mai încassat în decursul acestei sesiuni 22 fl. 60 cr., cari saũ predat presidiului spre a-i alătura la suma sus citată.

Ca budget s'a votat: venite 115 fl ; spese 30 fl. v. a.

Adunarea s'a încheiat la învitatea presidiului cu cântarea „Bine esci cuvântat Ch-se D-deule . . .” la 12¹/₂ óre în desevêrșită armonie.

Z.

Conferințele învêțătorilor din județul Ilfov (România).

Conform rënduelii din legea instrucțiunei toși învêțătorii din România au fost adunați în capitalele județelor pentru a ține conferințe didactice dela 1-iul și până la 15 August. În vêțătorii din Ilfov (împrejurimea Bucureșcilor) nu au rēmas datorii cu împlinirea acestei datorii, ci s'au adunat și ei în conferințe. Cât despre reușita acestor conferințe, — după cum mi sē asigură, — acestea de acum au fost mult superioare celor din alți ani, la care eu nu am asistat-atât în privința cestiunilor, ce s'au discutat, cât și în privința modului, cum s'a discutat . . . Asta dovedesce, că învêțătorii progresază din an în an. — Cestiunile, ce s'au tratat, au fost: 1) *Metoda predării istoriei, geografiei și matematicilor* 2) *Ce rol pôte acé desemnul și caligrafia*, și până la care punct să sē desvolte aceste studii în școla rurală? Ér' cestiunea, a cărei discuție a fost mai furtunosă, a fost *asupra religiei*, și anume partea unde s'a discutat și hotărît, ca din biblie*) partea întâia să rēmână afară . . . S'a mai hotărît, ca pe viitor să sē facă conferințe în fiecare plasă asupra mijlócilor de a îndrepta școla, a face ca copiii să vină la școlă etc. De asemenea s'a desbătut, cum și ce să facă învêțătorii pentru ușurarea vieții lor. — Conferințele s'au ținut în palatul Universității și sub președința d-lui *Lupu Antonescu*, revisor școlar și bărbat neobosit în munca de a ridica școla sătēnă. E de însemnat încă, că în ziua ultimă distinsul profesor dela liceul „*Muteiș Basarab*,” d-l *C. I. Șonțu* a ținut o interesantă conferință *despre electricitate* în amfiteatrul sus numitului liceu, unde ajutat fiind de aparatele, de care dispune liceul, a arētat într'un mod pipăibil tot, ce sē referă la cestiunea, ce a tractat. — Sēra (Vineri la 14 August) s'a ținut un mare banchet la hotelul „*Victoria*,” la care banchet ca invitați din partea învêțătorilor au luat parte: d-l *Vitzu*, inspector general al școlólor din România, d-l *Laurian*, directorul Liceului Sf. Sava și membru în cons. de Instr., d-l *Băltēnu*, direc-

*) De bună sēmă istoria biblică

torul Institutului „Educațiunea” și al revistei „Lumina pentru toți,” și alți distinși profesori și oameni de școală. S-au ridicat toasturi în sănătatea M. M. L. Regele și Regina, a d-lui Ministru de instrucție și a altor distinși ai noștri. Serbarea a fost cu atât mai remarcabilă, cu cât într'un frățesc cerc a petrecut superior și inferior, adevărat cel mai înalți demnitari școlari alături cu învățătorii dela țără. — București, 17 (29) August 1887. I. R.

† *George Crețenu*. Poetul „melodiilor intime,” cântătorul duios al patriei sale, a cărui liră făcea odinioară să vibreze în sufletul înstreinaților fiți români un dor irezistibil de patrie, a încetat de a mai fi în mijlocul iubiților săi, implinindu-i-se dorința de a fi înmormântat în pământul scump și iubit al patriei sale.

„De-oia murf.” dice dânsul, „voia să mă 'ngrôpe

„In pământul românesc.

„Fie pētra cât de grea,

„Tot mai bine'n țēra mea!”

George Crețenu s'a născut în București la a. 1829. Studiile și le-a făcut în colegiul Sf. Sava. La 1848 fu trimis de guvernul provisoriu la Paris, ca să-și completeze studiile; dar îndată după cădeacelui guvern i sē retrase stipendiul acordat, și el rămase numai cu propriile sale mijloce, studiind dreptul și literatura universală. În timpul studiilor publică mai multe poezii în foile române, ce apăreau atunci în Paris, dintre care cea mai însemnată era: „România viitoare.” Aici, la 1852, este publicată și poezia sa „Dorul țerei,” în care dânsul apoteosază țēra sa, cu cuvintele:

Sē află 'n natură o mistică oră,
Când cerul cu aur și foc sē colără;

P'ē cerul albastru atunci sē desină
Mult scumpa mea țēra, fantasmă divină,
De munți coronată, încinsă de riuri,
Ca nimfele-antice cu aure briuri.

Imi place spre dânsa să sbor cu-a mea minte,
Să vād scumpa 'mī mumă și bunu'mī părinte.
Spre ei al meu suflet mereu se'ndreptază,

D'o lungă lipsire amar sāngerază.

Ca'n țēra, ș'aicea e sēră senină,

Ș'aicea natura d'armonii e plină;

Dar nu știu ce are, cā'n sufletu'mī trece

Ades o sāgētă tăioasă și rece.

Ades, când e noptea tăcută, adâncă,

Eū vērș calde lacrimi și diu plâng încă,

Și vai! n'am pe nimeni, ce vrea a le șterge,

Căci numai o mumă durerea 'nșelege,

*Ea singură scie dulci vorbe ce-alină
O inimă tristă, un piept, ce suspină. —*

Astfel cântă Crețenu dorul de scumpa sa patrie, apoi încheie:

Amar de acela, ce țera își lasă,
Ce merge departe d'a tată-său casă.
Ce vede, eum fumul la alții se 'naltă,
Ce limbă și-obiceuri străine învață,
Ce singur de june în lume se duce,
Ce uită cât pânea din țără e dulce,
Și cât e mai dulce a țării cântare,
Un frate, o soră și-a lor sărutare!

La 1853 întorcându-se în patrie, intră în magistratură ca procuror de tribunal, er la 1857 ajuse jurisconsult al statului. La 1854 luă parte la fundarea jurnalului „Patria”. — La 1857 luă inițiativa la întencierea jurnalului „Concordia”, care avu puternică influență asupra lucrărilor divanului ad hoc. — La 1859 fu numit director la ministeriul de justiție, er în Octombrie același an fu ministru ad interim. — La 1860 eșind din minister, fu numit membru la Curtea înaltă, după aceea procuror la Curtea de casație, în urmă deveni ministru de Culte și Instrucțiune, din care post însă se retrase curând din cauza nesănătății. Densul a lucrat mult la foia „Revista Carpaților” publicată de G. Sion, și a întemeiat cu mai mulți literați foia: „Revista Română”. Crețenu a publicat la 1855 în Bucuresci o parte din poeziile sale sub numele de „Melodii intime”, din care am reprodus în extras poesia elegică de mai sus: „Dorul țerei”. O colecțiune completă a poeziilor lui Crețenu s'a publicat în 1879 sub titula: „Patrie și libertate”.

A. — F.

Premii pentru învățătorii școlilor populare. Comitetul societății „Școla română” din Sucéva a hotărît să împărtășcă în luna lui Septembrie a fiecărui an mai multe premii dela 15 până la 50 fl. v. a. pentru acei învățători dela școlile populare de prin satele și târgurile Bucovinei, cari vor face cu școlarii din școla lor esamenul de primire în elasa întâia românească dela gimnasiul din Sucéva (căci există două cursuri: unul nemțese și unul românesc, nu de mult înființat) cu succes bun. Impărtășirea acestor premii va atârna: 1) Dela numărul școlarilor; 2) Dela succesul bun, cu care vor face ei esamenul de primire, și 3) Dela starea materială, adecă: decă acesta ajunge, ca băieții să pôtă urma studiile la gimnasiul din Sucéva fără vre-un ajutor mai însemnat din partea societății „Școla română.” — Orî și cine pôte înțelege de ce folos

sunt asemenea premii, care s'ar pute înființa fără mare greutate și la noi, cei de sub corôna S-tului Stefan. Invetătorii nostri cei buni s'ar simți încurajați în silințele lor, și între dênșii s'ar naște de bună sêmă cea mai nobilă emulațiune.

Excursiuni în interesul Industriei de casă. Neobositul director al școlii normale din Bărlad, d-l *Ión Popescu* întreprinde în luna acêsta, după cum scriu foile de dincolo, o excursiune prin acele orașe din România, unde sê țin conferințe invetătorești, cu scop de a înainta cauza instrucțiunii în industria de casă și în deosebi a instrui prin cei 19 elevi normalisți, ce i-a luat cu dênșul, pe invetătorii adunați în alcătuirea pâlăriilor de paie. Dênșul va ținé în fiecare oraș câte o conferință, în care va arêta necesitatea de a lucra pentru progresul stărei economice și pentru dezvoltarea industriei, mai ales a celei casnice. Tot prin stăruința d-lui Popescu s'a trimis din județul Tutova d-l invetător P. Mohor, precum și un elev normalist, ca să cerceteze cursul de industrie casnică, ce'l țin în zilele acestea în Brașov d-nii Candid Mușlea și G. Moian. — Bine ar fi, când d-l Popescu ar afla cât mai mulți imitatori în sânul poporului nostru!

Curs pentru medicii școlari. Pentru medicii școlari și profesorii de igienă la școlile medii, provêduți în instrucțiunile mai nouă ministeriale, se va ținé un curs special dela 15 Sept până la 15 Decembre la universitatea din Budapesta. Cei-ce vor să fie admiși la acest curs, își pot înainta petițiunile la decanatul facultății de medicină până la 10 Sept. n. Ascultătorii cursului, despre care e vorba, trebuie să fie doctori sêu doctoranți de medicină.

Postu Redacțiunii.

D-lui *I. R. Bucuresci*. Primiți mulțămirile noastre pentru corespondința trimisă. Nu ne dați uitării nici altă-dată.

Greșeli de tipar. În articolul: *Istoricul invetământului în tuitir* de d-l *Ión Russu*, publicat în numărul trecut al acestei foi s'au strecurat următorele greșeli de tipar: Pag. 195. rëndul 9 de jos în sus, în loc de *Anaximande cetesce Anaximandru*; pag. 199, rëndul 12 de jos în sus, în loc de *Teofrat cetesce Teofrast*; pag. 200, rëndul 13 de jos în sus, în loc de *șola cetesce școla*. De asemenea la toți anii până la *Epicur* inclusiv (pag. 199) să se adauge *înainte de Christos*, și nu *d. Ch.*, după cum s'a tipărit din greșală în cele mai multe locuri.

Proprietară: »Reuniunea invetătorilor rom. gr. or. din Districtul X-lea, Brașov»
Tipografia Alexi, Brașov.